

TRỞ NGẠI TÂM LÝ VỀ NHẬN THỨC TRONG GIAO TIẾP VỚI BỆNH NHÂN CỦA SINH VIÊN KHOA Y DƯỢC TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÂY NGUYÊN KHI THỰC HÀNH LÂM SÀNG

Vũ Thị Lan Anh¹, Vũ Thị Thu Hương¹

Ngày nhận bài: 28/10/2022; Ngày phản biện thông qua: 09/12/2022; Ngày duyệt đăng: 30/01/2023

TÓM TẮT

Thực hành lâm sàng có vị trí rất quan trọng trong chương trình đào tạo Cử nhân Điều dưỡng và bác sĩ Đa khoa. Có nhiều nguyên nhân ảnh hưởng đến chất lượng dạy và học lâm sàng, trong đó có thể là do sinh viên gặp phải những trở ngại về mặt tâm lý trong giao tiếp với bệnh nhân. Giao tiếp là kỹ năng quan trọng khởi đầu cho quá trình tạo mối quan hệ chuyên môn với bệnh nhân. Trở ngại tâm lý trong giao tiếp là một trong những rào cản ảnh hưởng lớn đến hiệu quả giao tiếp của sinh viên y trong các mối quan hệ, cũng như kết quả học tập tại cơ sở y tế. Nghiên cứu mô tả cắt ngang ở đối tượng nghiên cứu đã thực hiện từ 01/2022 đến 9/2022. Chúng tôi đã sử dụng bộ câu hỏi soạn sẵn để thu thập các thông tin cần thiết thông qua phỏng vấn trực tiếp tất cả sinh viên năm thứ 3 đã thực hành lâm sàng tại bệnh viện. Số liệu được phân tích bằng phần mềm SPSS 20.0. Trong tổng số 450 sinh viên được đưa vào nghiên cứu thì tỷ lệ sinh viên thường xuyên gặp phải trở ngại tâm lý nhất là: 27,3% nhìn nhận thấp về bản thân và thiếu tự tin; 23,3% bị động, lúng túng, không biết trả lời bệnh nhân liên quan đến kiến thức chuyên ngành hạn chế; 16,7% sinh viên ngại tiếp xúc với bệnh nhân; 16,2% chưa biết cách khuyến khích, thuyết phục bệnh nhân. Rào cản tâm lý đã khiến cho 57% “bị bệnh nhân từ chối tiếp xúc, không hợp tác”; 50% “không khai thác được hoặc khai thác không đầy đủ các thông tin cần thiết từ bệnh nhân” và 54% “không đạt được kết quả thực hành lâm sàng như mong muốn. Việc khắc phục những trở ngại này kịp thời và giúp nâng cao hiệu quả giao tiếp và học tập lâm sàng cho sinh viên là vô cùng quan trọng.

Từ khóa: Trở ngại tâm lý, giao tiếp, sinh viên, thực hành lâm sàng.

1. MỞ ĐẦU

Thực hành lâm sàng có vị trí hết sức quan trọng đối với sinh viên y khoa nói chung; là một môi trường giao tiếp đặc biệt giúp các cán bộ y tế tương lai bước đầu hình thành những kiến thức, thái độ và kỹ năng cần thiết. Giao tiếp tốt với bệnh nhân là kỹ năng quan trọng khởi đầu cho quá trình tạo mối quan hệ chuyên môn với bệnh nhân (Lê Thu Hòa, 2014). Nhờ đó, quá trình tìm hiểu thông tin, khai thác bệnh sử, tiền sử bệnh sẽ rất thuận lợi và quá trình thăm khám sẽ tốt hơn. Bên cạnh đó, dạy và học trên lâm sàng rất đa dạng như: đầu giường, buồng bệnh, phòng mổ... giữa thầy - trò; thầy - trò - bệnh nhân... sẽ xuất hiện các mối quan hệ và tình huống cần giải quyết để củng cố lý luận đã học mà trong đó nòng cốt vẫn là giao tiếp tốt với bệnh nhân, là tiền đề quan trọng giúp nâng cao chất lượng dạy và học trên lâm sàng.

Mặt khác, mối quan hệ giữa bệnh nhân - cán bộ y tế - sinh viên đi thực hành đã xuất hiện những mâu thuẫn như: trình độ dân trí (bệnh nhân), chất lượng cuộc sống ngày càng cao; nhu cầu và quyền lợi khám và điều trị ngày càng lớn, đòi hỏi trách nhiệm của cán bộ y tế phải trực tiếp và sâu sát hơn. Chính điều này, đã làm cho cơ hội và điều kiện được thực hành lâm sàng của sinh viên y khoa

ngày càng khó khăn và bị bó hẹp. Hơn nữa, nhiều sinh viên chưa thật sự tự tin trong giao tiếp, luống cuống khi tiếp xúc, lúng túng khi thăm khám, thiếu linh hoạt và nhạy bén trong giải quyết các tình huống giao tiếp. Hậu quả là bệnh nhân từ chối hợp tác hoặc hạn chế cung cấp thông tin. Trên thực tế, giao tiếp ứng xử giữa nhân viên y tế (NVYT) với người bệnh, với gia đình của họ đầu đó cũng còn nhiều vấn đề gây ra những xung đột, hiểu lầm và ảnh hưởng không nhỏ đến các mối quan hệ cũng như hiệu quả chăm sóc, điều trị. Nhiều NVYT cũng thừa nhận rằng giao tiếp kém là một trong những vấn đề phổ biến trong thực hành y khoa (Taran S, 2011). Đối với sinh viên (SV), nghiên cứu của tác giả Đào Văn Long đã chỉ ra phần lớn SV mới ra trường còn yếu về giao tiếp (Đào Văn Long & Nguyễn Thị Đoàn Hương, 2009).

Bước vào năm học thứ 3 tại Trường Đại học Tây Nguyên, sinh viên Y khoa và Cử nhân Điều dưỡng sẽ bắt đầu đi thực hành lâm sàng. Giao tiếp tốt với người bệnh và gia đình của họ, với nhân viên y tế, với sinh viên khác sẽ giúp các em thiết lập được các mối quan hệ, nhờ đó mà quá trình khai thác thông tin, thăm khám bệnh nhân cũng như thực hiện các nhiệm vụ học tập khác thuận lợi hơn. Nghiên cứu của Jianfei Xie về khả năng

¹Khoa Y dược, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Vũ Thị Lan Anh; ĐT: 0979789649; Email: vtlanh@ttn.edu.vn.